

Савченко та ін. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. Вип. 196. С. 14 – 17.

*Ірина Голіяд,
к.пед.н., професор,
завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти,
креслення та комп'ютерної графіки,
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-4979-828X*

*Марія Тропіна,
магістрант,
Спеціальності «Середня освіта.
(Трудове навчання та технології)»,
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-9652-6538*

ДОДАТКОВІ МОЖЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

goliyad-ktnk@ukr.net
mari.nort.18@gmail.com

Освітній процес для майбутніх учителів технологій, у сучасних умовах, потребує додаткових можливостей. Починаючи з 24 лютого 2022 року та на період введення Указів Президента України, країна й досі продовжує жити в умовах воєнного стану, обороняючи та захищаючи свій суверенітет, незалежність, територіальну цілісність. Пов'язані з цим події відбуваються на очах людей, які забули, що таке спокійний сон і як виглядає небо без вибуху балістичних ракет. Багатьом довелося залишити свої будинки та тимчасово виїхати до інших регіонів або за кордон. У деяких це викликає депресію, апатію, бурю негативних емоцій та інші проблеми психічного здоров'я: люди стають менш продуктивними, мають проблеми з мотивацією та концентрацією [1].

У цей неспокійний для України час, практично кожен переглядає свої цінності та пріоритети у житті, намагається уявити своє майбутнє і зрозуміти, чи буде завтрашній світ змінюватися поступово або перетвориться за один день.

Все, що сьогодні засмучує й турбує кожного, виглядатиме, з часом, зовсім інакше, коли настане мирний час. Безумовно, світ вже не буде колишнім, і наразі слушний момент, щоб подумати, адаптуватися та знайти нові способи займатися справами. Незважаючи на катастрофічні наслідки воєнних дій для кожного з нас, здобуття освіти та отримання знань є дуже актуальною темою.

В окремих областях України, де ситуація це дозволяє, вже відновлено освітній процес, використовуючи технології дистанційного та змішанного навчання. Результати наукових досліджень науковців дозволяють розглядати таке навчання не лише як вимушену міру, пов'язану раніше з карантинном, наразі – з воєнним станом, а, насамперед, як перспективну технологію, яка органічно вписується в освітній простір високотехнологічного суспільства, спроможна впоратись зі складними викликами сьогодення та потребує подальшого розроблення і впровадження.

Основою ефективного застосування навчання в он лайн режимі, передусім, треба визначити технологічну готовність закладів освіти, цифрову компетентність викладачів і студентів, а також відповідне організаційно-методичне забезпечення освітнього процесу. На сучасному ринку онлайн-технологій представлено понад 700 LMS-платформ, які спеціалізуються на корпоративному навчанні. Популярністю у вітчизняних закладах вищої освіти користуються платформи з відкритим кодом, наприклад, Moodle, Sakai, Litmos, Claroline, DotLRN, BrainCert, Open edX, Canvas тощо [2].

Згідно з рекомендаціями МОН України, в умовах сьогоденних обмежень, введено зміни до організації освітнього процесу, враховуючи особливості для різних спеціальностей. Для викладачів створено можливість формувати власні моделі навчання, що дозволяє визначити більш гнучку варіативну форму організації освітнього процесу. В окремій навчальній дисципліні, щоб не втратити якісні показники навчання, викладачу необхідно співвіднести цілі й

конкретні результати навчання, продумати адекватні їм засоби контролю й оцінювання, можливість зворотного зв'язку та ін.

Саме викладачі сьогодні здатні відповісти на освітні виклики і змінити підхід до організації освітнього процесу. А це вимагає постійного розвитку професійних компетентностей, самовдосконалення, оволодіння сучасними освітніми технологіями, швидкого орієнтування в науковій та освітній інформації.

Актуальним питанням залишається вивчення проблеми дистанційного та змішаного навчання під час воєнних дій та окреслення практичних рекомендацій з його організації у цей період.

У нашому дослідженні здійснено спробу визначення додаткових можливостей здійснення освітнього процесу для майбутніх учителів технологій та поділитися своїм досвідом з колегами під час проведення XI Міжнародної науково-практичної конференції «Трудове навчання і технології: сучасні реалії та перспективи розвитку», присвяченої пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського.

Перш за все, хотілося б зосередити увагу на тому, що під час спілкування зі студентами, важливо враховувати емоційний компонент за допомогою якого реалізується терапевтична функція викладання: зняття тривоги і напруження. На початку занять потрібно встановлювати зв'язок з кожним студентом, у першу чергу з'ясовуючи: чи у безпеці студент, чи має можливість навчатися. Потім вже, спільно виробляти освітню траєкторію набуття освітньо-професійних компетенцій з конкретної дисципліни. Заохочувати до активної участі у процесі лекційного чи практичного заняття, пишатись навчальними здобутками, радіти можливості інтернет-зв'язку [3].

По-друге, на що хотілося б звернути увагу – це на психологічну підтримку здобувачів освіти, а не на конкретні досягнення у навчанні. Основне завдання педагогічних та науково-педагогічних працівників – підтримати, навчити, а не оцінювати.

Усі учасники освітнього процесу повинні вчитися жити у стані війни, пристосовуватись до будь-якої ситуації, яку приносить життя та не хвилюватись в скрутних умовах. Краще сконцентруватись на створенні позитивних образів, думати позитивно, зберігати спокій та продуктивність у цей непростий час. Виниклі труднощі допоможуть розвинути креативність найнесподіванішим способом. Для цього потрібно навчитися зберігати емоційний баланс та знаходити натхнення, якщо немає практичної можливості включитися в освітній процес. Додатковий час, можна використати для творчості, попрацювати над своєю ідеєю, ліквідувати прогалини у навчанні та підготуватися до відновлення освітнього процесу та повернення до нормальних умов життя.

Проведені наукові дослідження довели, що негативні наслідки важких життєвих ситуацій можна пом'якшити адаптивними стратегіями їх подолання.

Коли у здобувачів, під час проведення он лайн занять з фахових дисциплін, відчувається втома, напруга, емоційний спад та інші подібні стани, пропонуємо використовувати методи арт-терапії та вправи для формування навичок саморегуляції поведінки, що дозволить підвищити стійкість до ситуації невизначеності, посилити емоційну стійкість. Арт-терапія вже неодноразово доводила свою ефективність для зняття стресу, вираження емоцій та покращення настрою.

Саморегуляція – це здатність організму підтримувати баланс психоемоційного стану, відновлювати внутрішню гармонію та заспокоїтись. Використання образів для саморегуляції пов'язано з активним впливом на центральну нервову систему почуттів і уявлень. Безліч позитивних відчуттів, спостережень, вражень відкривають доступ до потужних підсвідомих резервів психіки. Зараз багатьом здобувачам набагато легше висловити свої переживання в графічному зображенні, ніж у розмові.

Повернути у життя стабільність ми пропонуємо шляхом створення комфортних умов для навчання майбутніх учителів технологій, запропонувавши їм для виконання цікаву добірку невеличких творчих завдань з тем навчальної програми. Для цього треба почати використовувати додаткові можливості –

значно ширший набір інструментів: пісок, вогонь, пікселі, геометричні фігури тощо. Найпоширені технології з використанням цифрових інструментів допоможуть сконцентруватися на виконанні запропонованих завдань та підвищити увагу. Візуалізація як спосіб підвищення впевненості, усвідомлення актуального стану через створення художніх образів – давно перевірений метод впоратися із негативними емоціями у стресовій ситуації. Всі створені роботи здобувачами можна завантажити на комп'ютер або поділитись з друзями у соціальних мережах. В умовах війни надзвичайно важливим залишається вміння співпрацювати, підтримувати один одного, вести конструктивний діалог, обмінюючись досвідом та ідеями. Тому педагогічні працівники, під час проведення онлайн занять, сплановують свою роботу таким чином, щоб дати можливість студентам не тільки навчатися, а й спілкуватися один з одним, групою, викладачем.

Література

1. Дослідження: Вплив війни на психічне здоров'я дітей. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://warchildhood.org/ua/impact-of-war-on-childrens-mental-health/>
2. Серета, І. В. (2022). РЕАЛІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 88(2), 239–254. <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4532>
3. Трибулькевич, К. (2022). ДОСВІД ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ. Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції «Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми» Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, лабораторія сучасних інформаційних технологій навчання http://newlearning.org.ua/sites/default/files/tezy/2022/Trybulkevych_K_2022.pdf